

Warszawa, dnia 3 kwietnia 2025 r.

Poz. 435

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 19 marca 2025 r.

**w sprawie wprowadzenia „Krajowego programu mającego na celu nadzór nad zwierzętami
pod kątem grypy ptaków” na lata 2025–2027**

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075) zarządza się, co następuje:

§ 1. W latach 2025–2027 na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się „Krajowy program mający na celu nadzór nad zwierzętami pod kątem grypy ptaków”, który jest określony w załączniku do rozporządzenia.

§ 2. Program, o którym mowa w § 1, stosuje się od dnia 1 stycznia 2025 r.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *C. Siekierski*

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 2706).

„KRAJOWY PROGRAM MAJĄCY NA CELU NADZÓR NAD ZWIERZĘTAMI POD KĄTEM GRYPY PTAKÓW”
NA LATA 2025–2027

1. Identyfikacja programu

- 1.1. Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska
- 1.2. Choroba: grypa ptaków (*Avian influenza*) u zwierząt
- 1.3. „Krajowy program mający na celu nadzór nad zwierzętami pod kątem grypy ptaków” na lata 2025–2027, zwany dalej „programem”, jest realizowany na podstawie systemu wczesnego wykrywania zakażenia wirusami grypy ptaków u populacji drobiu utrzymywanego w warunkach fermowych, u ptaków utrzymywanych w niewoli, u populacji dzikich ptaków stale lub okresowo bytujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz u kotów przebywających w schroniskach, a także nadzoru opartego na ryzyku występowania grypy ptaków u tych zwierząt.

2. Cele nadzoru

Wysoce zjadliwa grypa ptaków (*highly pathogenic avian influenza* – HPAI) jest chorobą zakaźną zwierząt należącą do kategorii A+D+E zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2018/1882 z dnia 3 grudnia 2018 r. w sprawie stosowania niektórych przepisów dotyczących zapobiegania chorobom oraz ich zwalczania do kategorii chorób umieszczonych w wykazie oraz ustanawiającego wykaz gatunków i grup gatunków, z którymi wiąże się znaczne ryzyko rozprzestrzeniania się chorób umieszczonych w tym wykazie (Dz. Urz. UE L 308 z 04.12.2018, str. 21, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2018/1882”.

Szczegółowy sposób i tryb zwalczania grypy ptaków, w tym HPAI, są określone w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2020/687 z dnia 17 grudnia 2019 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do przepisów dotyczących zapobiegania niektórym chorobom umieszczonym w wykazie oraz ich zwalczania (Dz. Urz. UE L 174 z 03.06.2020, str. 64, z późn. zm.).

Zakażenie wirusami nisko zjadliwej grypy ptaków (*low pathogenic avian influenza* – LPAI) wywołuje chorobę kategorii D+E wymienioną w załączniku do rozporządzenia 2018/1882.

Obowiązek prowadzenia badań w kierunku grypy ptaków typu A podtypów H5 i H7, jak również szczegółowy sposób i tryb zwalczania tej choroby zakaźnej wynikają z przepisów rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2020/689 z dnia 17 grudnia 2019 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do zasad dotyczących nadzoru, programów likwidacji choroby oraz statusu obszaru wolnego od choroby w przypadku niektórych chorób umieszczonych w wykazie i niektórych nowo występujących chorób (Dz. Urz. UE L 174 z 03.06.2020, str. 211, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2020/689”.

Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2023/1798 z dnia 10 lipca 2023 r. zmieniającego rozporządzenie delegowane (UE) 2020/689 uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do zasad dotyczących nadzoru, programów likwidacji choroby oraz statusu obszaru wolnego od choroby w przypadku niektórych chorób umieszczonych w wykazie i niektórych nowo występujących chorób (Dz. Urz. UE L 233 z 21.09.2023, str. 24) nadzór nad wysoce zjadliwą grypą ptaków musi obejmować działania w odniesieniu do zwierząt utrzymywanych i dzikich należących do gatunków niewymienionych w wykazie, jeżeli sytuacja epidemiologiczna wskazuje, że gatunki te mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia zwierząt i ludzi.

Z uwagi na stwierdzone w 2023 r. na terenie Rzeczypospolitej Polskiej przypadki zakażeń kotów wirusem wysoce zjadliwej grypy ptaków podtypu H5N1 zasadne jest objęcie tego gatunku zwierząt nadzorem epidemiologicznym.

Cele nadzoru nad drobiem, ptakami utrzymywanymi w niewoli i dzikimi ptakami oraz zwierzętami należącymi do gatunków nieumieszczonych w wykazie są następujące:

- 1) wczesne wykrywanie HPAI u drobiu;
- 2) wczesne wykrywanie HPAI u dzikich ptaków, w ramach którego przewiduje się:
 - a) wczesne ostrzeganie o możliwym przeniesieniu HPAI na drób, w szczególności jeżeli wirusy są przenoszone do Unii Europejskiej w wyniku przemieszczeń migracyjnych dzikich ptaków,
 - b) ocenę ryzyka rozprzestrzeniania się wirusów po stwierdzeniu HPAI u dzikich ptaków;
- 3) wykrywanie HPAI u gatunków drobiu, które zasadniczo nie wykazują typowych objawów klinicznych;
- 4) wykrywanie krążących wirusów LPAI, które mogą rozprzestrzeniać się między stadami drobiu, w szczególności na obszarach o wysokim zagęszczeniu zakładów drobiarskich, z uwagi na ich potencjał mutacji w HPAI, aby:
 - a) zidentyfikować klastry zakażenia wirusami LPAI oraz

- b) monitorować ryzyko rozprzestrzeniania się LPAI przez przemieszczający się drób i przez przedmioty skażone w niektórych zagrożonych systemach produkcji;
- 5) wnoszenie wkładu w poszerzanie wiedzy na temat HPAI i LPAI stwarzających potencjalne ryzyko zoonotyczne;
- 6) nadzór w odniesieniu do zwierząt utrzymywanych i dzikich należących do gatunków niewymienionych w wykazie, jeżeli sytuacja epidemiologiczna wskazuje, że gatunki te mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia zwierząt i ludzi.

3. Czas trwania programu

Okres realizacji programu: lata 2025–2027

4. Opis i wyznaczenie obszarów, na których program ma być realizowany

Program będzie realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z obowiązującym podziałem administracyjnym terytorium kraju jest podzielone na 16 województw, 314 powiatów i 66 miast na prawach powiatu, 2479 gmin (w tym 302 gminy miejskie, 718 gmin miejsko-wiejskich i 1459 gmin wiejskich).

Terytorialny zakres działania oraz siedziby powiatowych lekarzy weterynarii są określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie terytorialnego zakresu działania oraz siedzib powiatowych i granicznych lekarzy weterynarii (Dz. U. z 2023 r. poz. 766, z późn. zm.).

5. Identyfikacja obszarów podwyższonego ryzyka wprowadzenia i rozprzestrzeniania HPAI

Obszary wysokiego ryzyka wystąpienia HPAI:

- 1) województwo lubelskie – powiat lubartowski;
- 2) województwo lubuskie – powiat gorzowski;
- 3) województwo łódzkie – powiaty sieradzki i poddębicki;
- 4) województwo mazowieckie – powiaty: żuromiński, mławski i siedlecki;
- 5) województwo warmińsko-mazurskie – powiaty iławski i nowomiejski;
- 6) województwo wielkopolskie – powiaty: kaliski, ostrowski, ostrzeszowski, wolsztyński i turecki.

Obszary średniego ryzyka wystąpienia HPAI:

- 1) województwo dolnośląskie – powiaty trzebnicki i milicki;
- 2) województwo kujawsko-pomorskie – powiaty: inowrocławski, chełmiński i lipnowski;
- 3) województwo lubuskie – powiaty: zielonogórski, międzyrzeczki i nowosolski;

- 4) województwo mazowieckie – powiaty: gostyński, płocki i sierpecki;
- 5) województwo opolskie – powiat kędzierzyńsko-kozielski;
- 6) województwo pomorskie – powiat kartuski;
- 7) województwo śląskie – powiaty cieszyński i tarnogórski;
- 8) województwo warmińsko-mazurskie – powiaty: działdowski, olsztyński i ostródzki;
- 9) województwo wielkopolskie – powiaty: grodziski, kępiński, szamotulski i kolski.

5.1. Dzikie ptaki

Nadzorem są objęte obszary w pasie nadmorskim oraz obszary wokół naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych i wzdłuż dróg wodnych, a także obszary wskazane jako miejsca odpoczynku i żerowiska ptaków migrujących, w tym użytki rolne, w szczególności jeżeli obszary te znajdują się w sąsiedztwie gospodarstw utrzymujących drób.

Jeżeli obecność wirusów wywołujących HPAI została stwierdzona u drobiu lub dzikich ptaków w państwach członkowskich Unii Europejskiej lub w państwach trzecich sąsiadujących z Rzeczpospolitą Polską, przez których terytoria przebiegają szlaki migracyjne dzikich ptaków, to w takim przypadku uwzględnia się trasy migracji oraz gatunki migrujących dzikich ptaków. Jeżeli wymaga tego sytuacja epidemiologiczna, nadzór jest uzupełniany przez działania uświadamiające oraz aktywne poszukiwanie i monitorowanie martwych lub konających dzikich ptaków, w szczególności ptaków należących do gatunków docelowych określonych w ust. 13.1.

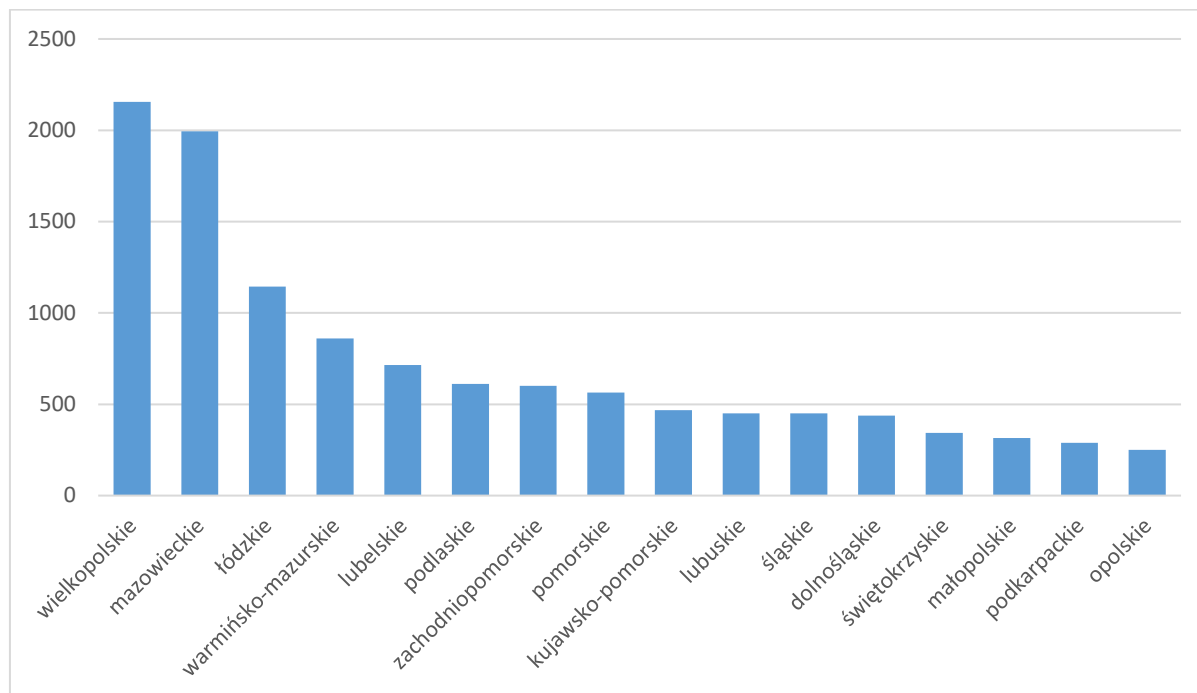
Ponadto w odniesieniu do powyższych lokalizacji, w szczególności tych, z których ptaki przemieszczają się podczas sezonowych przelotów migracyjnych, nadzór może obejmować pobieranie i badanie laboratoryjne próbek pobranych od:

- 1) ptaków schwytanych przez ornitologów np. podczas akcji obrączkowania ptaków;
- 2) ptaków odstrzelonych, które nie wykazują objawów klinicznych grypy ptaków (tzw. zdrowych ptaków);
- 3) ptaków wskaźnikowych.

5.2. Drób

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zagęszczenie gospodarstw utrzymujących drób różnych gatunków jest zróżnicowane. Dominującym utrzymywanym gatunkiem drobiu jest kura, jednak udział indyków, kaczek i gęsi w populacji drobiu jest znaczny. Gospodarstwa utrzymujące przepiórki oraz dzikie ptaki utrzymywane w warunkach fermowych stanowią marginalny udział w produkcji drobiarskiej.

Liczba gospodarstw komercyjnych utrzymujących drób w warunkach fermowych z podziałem na województwa*

* Źródło: Inspekcja Weterynaryjna (2024 r.)

6. Opis sytuacji epidemiologicznej w odniesieniu do choroby przed datą rozpoczęcia realizacji programu

Pierwsze przypadki wystąpienia w Rzeczypospolitej Polskiej grypy ptaków u dzikich ptaków odnotowano w 2006 r. Zidentyfikowano wówczas szczep wirusa H5N1. Pierwsze ogniska grypy ptaków u drobiu stwierdzono w 2007 r.

Dotychczas największą liczbę ognisk HPAI stwierdzono w 2021 r., tj. 403 ogniska HPAI u drobiu i 98 ognisk HPAI u dzikich ptaków. W sumie w 2021 r. w ogniskach HPAI u drobiu znajdowało się ponad 14,2 mln sztuk drobiu. W II połowie 2021 r. po raz pierwszy na obszarze Europy stwierdzono u dzikich ptaków wirusa HPAI, który przetrwał sezon letni, oraz nowe warianty wirusa, które wraz z migracjami ptaków zostały przeniesione z Azji.

W 2022 r. stwierdzono 68 ognisk HPAI u drobiu, w których znajdowało się ponad 2 mln ptaków, oraz 41 ognisk HPAI u dzikich ptaków, w tym jedno ognisko HPAI u ptaków utrzymywanych w niewoli. Zakażenia wirusami HPAI najczęściej występują w okresie od jesieni do wiosny, co w głównej mierze pokrywa się z sezonem migracji dzikich ptaków.

W 2023 r. stwierdzono 68 ognisk HPAI u drobiu, w których znajdowało się ponad 1,3 mln ptaków, oraz 141 ognisk HPAI u dzikich ptaków, w tym jedno ognisko HPAI u dzikich ptaków utrzymywanych w niewoli. Najwięcej ognisk u dzikich ptaków stwierdzano u mew śmieszek w okresie wiosennym.

W czerwcu 2023 r. do Inspekcji Weterynaryjnej napływały informacje o stwierdzeniu grypy u kotów na niepowiązanych epidemiologicznie obszarach na terenie Polski. Badania zostały przeprowadzone w ośrodkach uniwersyteckich. Próbki pobrane od padłych i chorych kotów zostały przekazane do Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach. W 31 próbkach stwierdzono obecność materiału genetycznego wirusa HPAI podtypu H5N1. Z uwagi na ten fakt oraz zgodnie z rozporządzeniem 2020/689 koty przebywające w schroniskach dla zwierząt na terenie Polski zostaną objęte badaniami monitoringowymi w ramach programu.

Liczbę ognisk HPAI stwierdzonych w Polsce w poszczególnych latach u drobiu oraz u dzikich ptaków przedstawia poniższa tabela.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie HPAI w Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2006–2023

Rok	Liczba ognisk HPAI u drobiu	Liczba ognisk HPAI u dzikich ptaków	Liczba ognisk HPAI u ptaków utrzymywanych w niewoli
2006	0	29	0
2007	9	1	0
2008–2015	0	0	0
2016	22	5	0
2017	43	63	0
2018	0	0	0
2019	3	0	0
2020	51	5	0
2021	403	96	2
2022	68	40	1
2023	68	141	1

7. Definicja czynnika chorobotwórczego

Na potrzeby realizacji programu przyjmuje się, że czynnikiem chorobotwórczym odpowiedzialnym za:

1) HPAI jest:

- a) wirus grypy typu A podtypów H5 i H7 lub dowolny wirus grypy typu A o indeksie dożylniej zjadliwości (IVPI) wyższym niż 1,2 albo
- b) wirus grypy typu A podtypów H5 i H7 z sekwencją licznych aminokwasów zasadowych obecną w miejscu cięcia cząsteczki hemaglutyniny (HA0) podobny do wirusa obserwowanego w przypadku innych izolatów HPAI;

2) LPAI jest dowolny wirus grypy typu A podtypów H5 i H7, który nie jest wirusem HPAI.

8. Dane na temat docelowej populacji zwierząt, jednostek epidemiologicznych i stref objętych programem

Liczba gospodarstw objętych nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej utrzymujących poszczególne gatunki drobiu i grupy produkcyjne drobiu*

Województwo	Całkowita liczba ferm	Anseriformes przeznaczone do uwolnienia do środowiska naturalnego	Galliformes przeznaczone do uwolnienia do środowiska naturalnego	Gęś hodowlana	Gęś rzeźna	Kaczka hodowlana	Kaczka rzeźna	Przepiórka	Indyk hodowlany	Indyk rzeźny	Kura hodowlana	Kura nioska
dolnośląskie	324	0	0	7	15	2	19	2	0	41	37	201
kujawsko- pomorskie	271	0	0	43	64	4	39	0	0	39	43	39
lubelskie	364	0	0	17	81	8	78	1	0	92	21	66
lubuskie	336	0	0	3	16	0	14	2	1	223	7	70
łódzkie	684	0	0	24	168	15	179	9	0	27	29	233
małopolskie	174	0	0	10	12	0	1	1	0	12	16	122
mazowieckie	995	0	0	10	134	3	84	3	1	149	250	361
opolskie	110	0	0	4	15	2	12	5	3	1	24	44
podkarpackie	129	0	0	4	16	0	2	0	0	28	32	47
podlaskie	346	0	0	12	65	0	13	0	0	39	41	176
pomorskie	313	0	1	12	17	0	35	1	0	17	22	209
śląskie	246	0	0	4	13	3	24	4	0	6	31	161
świętokrzyskie	120	0	0	0	37	1	10	0	0	6	19	47
warmińsko- mazurskie	710	0	0	10	61	4	75	0	39	425	12	84
wielkopolskie	1571	0	0	49	230	35	417	16	0	177	113	534
zachodnio- pomorskie	405	0	0	2	11	0	12	2	1	49	54	274
Suma	7098	0	1	211	955	77	1014	46	45	1331	751	2668

* Źródło: Inspekcja Weterynaryjna (2024 r.)

Liczba schronisk utrzymujących koty na terenie Rzeczypospolitej Polskiej*

Województwo	Liczba schronisk utrzymujących koty	Liczba utrzymywanych kotów w schroniskach
dolnośląskie	9	2508
kujawsko-pomorskie	9	2511
lubelskie	5	821
lubuskie	3	951
łódzkie	13	2195
małopolskie	9	3673
mazowieckie	12	2522
opolskie	5	757
podkarpackie	9	1009
podlaskie	8	115
pomorskie	11	3177
śląskie	20	5677
świętokrzyskie	2	438
warmińsko-mazurskie	10	1559
wielkopolskie	22	4011
zachodniopomorskie	9	2113
Suma	156	34 037

* Źródło: Inspekcja Weterynaryjna (2022 r.)

9. Dane dotyczące organizacji właściwego organu, nadzoru nad realizacją programu, kontroli urzędowych, które mają być przeprowadzone podczas realizacji programu, oraz ról odpowiednich podmiotów, w tym organów Inspekcji Weterynaryjnej, lekarzy weterynarii wolnej praktyki, laboratoriów i innych osób fizycznych lub prawnych uczestniczących w realizacji programu, a także sposób gromadzenia danych

9.1. Organizacja właściwego organu

Właściwą władzą wykonawczą w zakresie realizacji programu są organy Inspekcji Weterynaryjnej, tj. Główny Lekarz Weterynarii, wojewódzcy lekarze weterynarii i powiatowi lekarze weterynarii.

Wojewódzki lekarz weterynarii wykonuje swoje zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektoratu weterynarii. Powiatowy lekarz weterynarii wykonuje swoje zadania przy pomocy powiatowego inspektoratu weterynarii. W skład struktury Inspekcji Weterynaryjnej wchodzi 16 wojewódzkich inspektoratów weterynarii oraz 305 powiatowych inspektoratów weterynarii.

Struktura oraz kompetencje organów Inspekcji Weterynaryjnej zostały określone w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 12).

9.2. Nadzór nad realizacją programu

Inspekcją Weterynaryjną kieruje Główny Lekarz Weterynarii, który jest centralnym organem administracji rządowej podległym ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa. Główny Lekarz Weterynarii wykonuje swoje zadania przy pomocy Głównego Inspektoratu Weterynarii. Organem wykonującym zadania Inspekcji Weterynaryjnej na terenie województwa jest wojewódzki lekarz weterynarii, który podlega Głównemu Lekarzowi Weterynarii. Organem wykonującym zadania Inspekcji Weterynaryjnej na terenie powiatu jest powiatowy lekarz weterynarii, który podlega wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii.

Zgodnie z art. 57 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075), zwanej dalej „ustawą”, Główny Lekarz Weterynarii jest odpowiedzialny za opracowanie programu. Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Na poziomie województwa nadzór nad realizacją programu sprawuje wojewódzki lekarz weterynarii. Bezpośredni nadzór nad realizacją programu na poziomie powiatu sprawuje powiatowy lekarz weterynarii, który jest również odpowiedzialny za wykonywanie czynności urzędowych w ramach programu.

9.3. Kontrole urzędowe, które mają być przeprowadzone podczas realizacji programu

Zgodnie z art. 5 ust. 5 pkt 2 ustawy powiatowy lekarz weterynarii właściwy ze względu na miejsce prowadzenia przez podmiot działalności nadzorowanej, wpisując podmiot do rejestru albo wydając decyzję administracyjną o spełnieniu wymagań weterynaryjnych, nadaje weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotowi lub poszczególnym obiektom budowlanym lub miejscom, w których ta działalność ma być prowadzona, lub osobom wykonującym określone czynności w ramach tej działalności.

Zgodnie z art. 7 ustawy podmioty prowadzące działalność nadzorowaną są obowiązane do poinformowania powiatowego lekarza weterynarii o zaprzestaniu prowadzenia określonego rodzaju działalności nadzorowanej, a także o każdej zmianie stanu prawnego lub faktycznego związanego z prowadzeniem tej działalności w zakresie dotyczącym wymagań weterynaryjnych. Informację taką przekazuje się na piśmie, w tym za pośrednictwem platformy ePUAP, w terminie 7 dni od dnia zaistnienia takiego zdarzenia.

Podmioty prowadzące działalność podlegającą nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej są obowiązane zapewnić spełnienie następujących wymagań weterynaryjnych: lokalizacyjnych, zdrowotnych, higienicznych, sanitarnych, organizacyjnych, technicznych lub technologicznych zabezpieczających przed zagrożeniem epizootycznym lub epidemicznym lub zapewniających właściwą jakość produktów.

Zgodnie z art. 11 ustawy powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną. Wzór rejestru jest określony w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ustawy. Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje za pośrednictwem wojewódzkiego lekarza weterynarii Głównemu Lekarzowi Weterynarii dane zawarte w rejestrze, a także informacje o każdej zmianie stanu faktycznego lub prawnego ujawnionego w tym rejestrze.

9.4. Role odpowiednich podmiotów, w tym organów Inspekcji Weterynaryjnej, lekarzy weterynarii wolnej praktyki, laboratoriów i innych osób fizycznych lub prawnych uczestniczących w realizacji programu

Pobieranie próbek do badań jest organizowane i nadzorowane przez Inspekcję Weterynaryjną.

W ramach realizacji programu przy określaniu gatunków ptaków, od których pobiera się próbki do badań laboratoryjnych, i przy optymalizacji pobierania tych próbek organy Inspekcji Weterynaryjnej współpracują z epidemiologami, ornitologami i organami właściwymi do spraw ochrony przyrody.

W ramach realizacji programu w części dotyczącej nadzoru nad zakażeniami wirusem wysoce zjadliwej grypy ptaków u zwierząt należących do gatunków niewymienionych w wykazie, jeżeli powiatowy lekarz weterynarii z przyczyn finansowych lub organizacyjnych nie jest w stanie wykonać ustawowych zadań Inspekcji, może wyznaczyć na czas trwania programu lekarzy weterynarii niebędących pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej, w tym lekarzy weterynarii świadczących usługi weterynaryjne w ramach zakładu leczniczego dla zwierząt, do pobierania próbek w ramach programu. Zasady wyznaczania lekarzy zostały określone w art. 16 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej.

Organy Inspekcji Weterynaryjnej przy wykonywaniu swoich zadań współdziałają z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Inspekcji Ochrony Środowiska, a także z organami administracji samorządowej.

Zgodnie z art. 18 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniającego i uchylającego niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt („Prawo o zdrowiu zwierząt”) (Dz. Urz. UE L 84 z 31.03.2016, str. 1, z późn. zm.) podmioty oraz osoby fizyczne lub prawne:

- 1) niezwłocznie powiadamiają właściwy organ, jeżeli istnieją jakiegokolwiek powody, aby podejrzewać występowanie u zwierząt HPAI, lub jeżeli występowanie takiej choroby zostało u zwierząt wykryte;

- 2) powiadamiają lekarza weterynarii o nietypowych przypadkach padnięć zwierząt i o objawach poważnej choroby lub o spadku wskaźników produkcji o nieustalonej przyczynie – w celu prowadzenia dalszego dochodzenia, łącznie z pobraniem próbek do badań laboratoryjnych, jeżeli sytuacja tego wymaga.

Art. 42 ust. 1 pkt 1 ustawy określa, że w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt posiadacz zwierzęcia jest obowiązany do niezwłocznego zawiadomienia o tym organu Inspekcji Weterynaryjnej lub najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta), który niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu tego zawiadomienia.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 ustawy podmioty świadczące usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej oraz laboratoria przekazują powiatowemu lekarzowi weterynarii informacje o podejrzeniu wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej notyfikacji w Unii Europejskiej niezwłocznie po powzięciu takiego podejrzenia.

Obowiązki powiatowego lekarza weterynarii i wojewódzkiego lekarza weterynarii dotyczące przekazywania informacji o podejrzeniu lub wystąpieniu choroby zakaźnej zwierząt są określone odpowiednio w art. 42 ust. 8 i 9 ustawy.

Zgodnie z art. 51 ust. 6 pkt 2 i pkt 3 lit. a ustawy Główny Lekarz Weterynarii:

- 1) informuje, wykonując postanowienia umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, właściwe organizacje międzynarodowe, że na terenie Rzeczypospolitej Polskiej występują choroby zakaźne zwierząt podlegające obowiązkowi zwalczania;
- 2) powiadamia Komisję Europejską oraz inne państwa członkowskie Unii Europejskiej o chorobach zakaźnych zwierząt podlegających powiadamianiu unijnemu oraz o wygaszaniu ognisk tych chorób.

Nadzorowi podlegają koty padłe oraz koty poddane eutanazji w schroniskach dla zwierząt na terenie całego kraju.

Powiatowy lekarz weterynarii zgłasza każdy przypadek uzyskania dodatniego wyniku badania metodą RT-PCR u kota do właściwego miejscowo dla lokalizacji schroniska dla zwierząt wojewódzkiego lekarza weterynarii oraz właściwego miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego. Priorytetowo traktowane są koty chore lub padłe, które wykazywały objawy wskazujące na zakażenie wirusem HPAI podtypu H5N1.

Powiatowy lekarz weterynarii zgłasza każdy przypadek uzyskania dodatniego wyniku badania metodą RT-PCR u ptaków badanych w ramach programu do właściwego miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

9.5. Sposób gromadzenia danych

Sprawozdawczość z realizacji programu jest prowadzona w trybie ciągłym z wykorzystaniem elektronicznej bazy danych administrowanej przez Główny Inspektorat Weterynarii. Powiatowi lekarze weterynarii na bieżąco wprowadzają wymagane dane dotyczące próbek pobranych w ramach programu do systemu informatycznego udostępnionego przez Głównego Lekarza Weterynarii.

Organy Inspekcji Weterynaryjnej mogą w każdym czasie oraz na każde żądanie organu nadrzędnego generować z systemu informatycznego raport z realizacji programu. Raporty z powiatowych inspektoratów weterynarii są podstawą do opracowania sprawozdania z realizacji programu na szczeblu powiatowym oraz wojewódzkim. Raporty z wojewódzkich inspektoratów weterynarii są podstawą do opracowania sprawozdania z realizacji programu na szczeblu centralnym. Główny Lekarz Weterynarii realizuje obowiązek wynikający z art. 6 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2020/2002 z dnia 7 grudnia 2020 r. ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do powiadamiania unijnego i sprawozdawczości unijnej w zakresie chorób umieszczonych w wykazie, formatów i procedur dotyczących przedkładania unijnych programów nadzoru i programów likwidacji choroby i sprawozdawczości w ich zakresie oraz wniosku o uznanie statusu obszaru wolnego od choroby, a także komputerowego systemu informacyjnego (Dz. Urz. UE L 412 z 08.12.2020, str. 1, z późn. zm.), bazując na raporcie z realizacji programu wygenerowanym z systemu informatycznego.

Sprawozdawczość z realizacji programu w obszarze dotyczącym zwierząt należących do gatunków niewymienionych w wykazie jest realizowana co kwartał na podstawie formularzy sprawozdań udostępnionych przez Główny Inspektorat Weterynarii. Sprawozdania z realizacji programu przekazuje wojewódzki lekarz weterynarii do Głównego Inspektoratu Weterynarii w ciągu 30 dni następujących po zakończeniu kwartału.

Główny Lekarz Weterynarii przekazuje informacje o realizacji i wynikach programu po pół roku, po roku i po trzech latach do Głównego Inspektora Sanitarnego.

10. Nadzór bierny w kierunku HPAI u drobiu i ptaków utrzymywanych w niewoli

10.1. Nadzór bierny u drobiu i ptaków utrzymywanych w niewoli jako system wczesnego ostrzegania

Posiadacz ptaków, postępując zgodnie z ust. 9.4, niezwłocznie zawiadamia organ Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższy podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej o wystąpieniu u ptaków następujących objawów klinicznych:

- 1) zwiększonej śmiertelności;

- 2) spadku pobierania paszy i wody;
- 3) objawów nerwowych, takich jak: drgawki, skręty szyi, paraliż nóg i skrzydeł lub niezborność ruchów;
- 4) duszności;
- 5) sinicy i wybroczyn;
- 6) biegunki;
- 7) nagłego spadku nieśności.

10.2. Metody diagnostyczne

W ramach nadzoru biernego badanie laboratoryjne próbek w kierunku grypy ptaków przeprowadza się w laboratorium urzędowym w Zakładzie Chorób Drobii w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym – Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach, które jest wyznaczone na podstawie art. 37 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych) (Dz. Urz. UE L 95 z 07.04.2017, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2017/625”, w związku z art. 25 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej.

Badania laboratoryjne pobranych próbek przeprowadza się odmianą metody RT-PCR, ukierunkowaną na wykrycie i identyfikację podtypu wirusa grypy ptaków, zgodnie z procedurami rekomendowanymi przez unijne laboratorium referencyjne (EURL). W przypadku wykrycia wirusa grypy ptaków podtypów H5 lub H7 przeprowadza się sekwencjonowanie miejsca cięcia genu HA, aby określić zjadliwość, oraz badanie sekwencji genomowej, aby ustalić powiązania epidemiologiczne oraz określić markery zoonotyczne.

W przypadku uzyskania wątpliwego lub niejednoznacznego wyniku badania laboratoryjnego za pomocą metody RT-PCR przeprowadza się izolację wirusa na zarodkach kurzych SPF w laboratorium urzędowym w Zakładzie Chorób Drobii w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym – Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach wyznaczonym jako krajowe laboratorium referencyjne, o którym mowa w art. 100 ust. 1 rozporządzenia 2017/625.

10.3. Częstotliwość przeprowadzania badań i schematy pobierania próbek

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się środki nadzoru ukierunkowane na wczesne wykrycie zakażeń HPAI, które polegają na zintensyfikowaniu monitoringu u drobiu i ptaków utrzymywanych w niewoli przez pobieranie standardowego zestawu próbek do badań laboratoryjnych, tzn. narządów wewnętrznych (mózgu, płuc, tchawicy, wątroby, śledziony, serca, nerek, jelit) co najmniej od 5 chorych lub padłych ptaków (jeżeli jest to możliwe) lub co najmniej 20 wymazów z tchawicy lub jamy dziobowo-gardłowej i 20 wymazów z kloaki – w przypadku wystąpienia objawów klinicznych lub zmian anatomopatologicznych typowych dla HPAI, w szczególności gdy w stadzie stwierdzi się:

- 1) spadek pobierania paszy i wody;
- 2) zwiększoną śmiertelność;
- 3) spadek nieśności – w przypadku stad w okresie nieśności;
- 4) objawy nerwowe;
- 5) nagły spadek nieśności;
- 6) duszności;
- 7) biegunkę;
- 8) zasinienie nieopierzonych części głowy i wybroczynowość w narządach wewnętrznych.

Na obszarach wysokiego ryzyka wystąpienia HPAI dodatkowo wprowadza się środki nadzoru ukierunkowane na wczesne wykrycie zakażeń HPAI, które polegają na zintensyfikowaniu monitoringu biernego u drobiu i ptaków utrzymywanych w niewoli przez ustalenie przyczyn zmian w normalnych parametrach produkcyjnych i zdrowotnych.

10.4. Liczba gospodarstw utrzymujących zwierzęta, w których zidentyfikowano przypadki podejrzenia zakażenia HPAI

Obszar	Liczba gospodarstw utrzymujących zwierzęta, w których zidentyfikowano przypadki podejrzenia zakażenia HPAI	Szacunkowa liczba próbek do pobrania w gospodarstwie	Szacunkowa liczba próbek do pobrania	Metoda badania laboratoryjnego	Liczba testów wykonanych daną metodą
terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	130	45	5850	PCR	1300

11. Nadzór czynny w kierunku HPAI u drobiu

11.1. Docelowe populacje drobiu

W ramach nadzoru czynnego próbki do badań laboratoryjnych są pobierane od następujących gatunków i typów produkcyjnych drobiu:

- 1) gęsi hodowlanych;
- 2) gęsi rzeźnych;
- 3) kaczek hodowlanych;
- 4) kaczek rzeźnych;
- 5) przepiórek.

11.2. Metody diagnostyczne

Badania laboratoryjne próbek pobranych w ramach nadzoru czynnego od drobiu przeprowadza się w laboratoriach urzędowych wyznaczonych przez Głównego Lekarza Weterynarii na podstawie art. 37 ust. 1 rozporządzenia 2017/625 w związku z art. 25 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, zwanych dalej „laboratoriami urzędowymi”, oraz w krajowym laboratorium referencyjnym, o którym mowa w art. 100 ust. 1 rozporządzenia 2017/625.

Badania laboratoryjne pobranych próbek przeprowadza się odmianą metody RT-PCR, ukierunkowaną na wykrycie i identyfikację podtypu wirusa grypy ptaków, zgodnie z procedurami rekomendowanymi przez unijne laboratorium referencyjne (EURL). Jeżeli uzyskano dodatni wynik w kierunku obecności materiału genetycznego wirusów grypy typu A i podtypów H5 lub H7 w laboratorium urzędowym, badania potwierdzające są prowadzone w krajowym laboratorium referencyjnym. Dodatkowo krajowe laboratorium referencyjne przeprowadza sekwencjonowanie miejsca cięcia genu HA, aby określić zjadliwość, oraz badanie sekwencji genomowej, aby ustalić powiązania epidemiologiczne oraz określić markery zoonotyczne.

W przypadku uzyskania wątpliwego lub niejednoznacznego wyniku badania laboratoryjnego metodą RT-PCR w krajowym laboratorium referencyjnym przeprowadza się izolację wirusa na zarodkach kurzych SPF.

Krajowe laboratorium referencyjne ds. grypy ptaków przekazuje wszystkie izolaty wirusa grypy ptaków lub pozyskane z nich pełne sekwencje genomowe do Europejskiego Laboratorium Referencyjnego ds. grypy ptaków.

11.3. Częstotliwość przeprowadzania badań i schematy pobierania próbek

Okres pobierania próbek do badań wirusologicznych w gospodarstwie jest zbieżny z okresem wzmożonego przemieszczania się docelowych migrujących gatunków dzikich ptaków oraz lęgów tych ptaków i ich zimowania.

Przy określaniu okresu pobierania próbek uwzględnia się historyczną i obecną sytuację epidemiologiczną w odniesieniu do choroby oraz jej rozwój w danym okresie u drobiu i dzikich ptaków.

Na potrzeby realizacji programu przyjmuje się, że okres pobierania próbek trwa od 1 stycznia do 31 grudnia, przy czym próbkobranie należy zaplanować w sposób pozwalający na pozyskanie około 2/3 całości próbek w miesiącach styczeń–kwiecień oraz wrzesień–grudzień.

W odniesieniu do stad hodowlanych gęsi i kaczek, stad rzeźnych gęsi i kaczek oraz stad przepiórek liczba gospodarstw, w których pobiera się próbki do badań laboratoryjnych w województwie, w którym występują obszary wysokiego i średniego ryzyka, jest określana w sposób pozwalający na wykrycie co najmniej jednego zakażonego gospodarstwa, jeżeli odsetek zakażonych gospodarstw wynosi co najmniej 5 %, przy poziomie ufności 99 %, według poniższej tabeli.

Liczba gospodarstw w województwie utrzymujących gęsi hodowlane, kaczki hodowlane, gęsi rzeźne, kaczki rzeźne oraz przepiórki	Liczba gospodarstw, w których pobiera się próbki
do 46	wszystkie
47–60	47
61–100	59
>100	80

Liczbę ptaków, od których pobiera się próbki do badań laboratoryjnych w danym gospodarstwie, określa się w sposób pozwalający na wykrycie z 95-procentowym prawdopodobieństwem co najmniej jednego zakażonego ptaka, jeżeli odsetek czynnie zakażonych ptaków w stadzie wynosi $\geq 5\%$. Oznacza to, że w każdym gospodarstwie pobiera się próbki od 60 losowo wybranych ptaków.

W przypadku gdy w gospodarstwie znajduje się więcej niż jeden obiekt, w którym utrzymuje się drób, do pobierania próbek wybiera się obiekt najbardziej narażony na wystąpienie HPAI (np. sąsiadujący ze zbiornikami wodnymi lub z innymi miejscami bytowania dzikich ptaków).

W każdym gospodarstwie pobiera się do badań laboratoryjnych wymazy z jamy dziobowo-gardłowej lub tchawicy.

W ramach nadzoru, o którym mowa w ust. 1 w sekcji 5 załącznika II do rozporządzenia 2020/689, uwzględnia się czynniki ryzyka określone w sekcji 5 załącznika II do rozporządzenia 2020/689.

11.4. Liczba gospodarstw, w których pobiera się próbki

Województwo	Gęś hodowlana	Gęś rzeźna	Kaczka hodowlana	Kaczka rzeźna	Przepiórka	Liczba próbek do pobrania w gospodarstwie	Liczba próbek do pobrania w województwie	Metoda badania laboratoryjnego	Liczba testów wykonanych daną metodą
dolnośląskie	7	15	2	19	2	60	2700	PCR	540
kujawsko-pomorskie	43	59	4	39	0	60	8700	PCR	1740
lubelskie	17	59	8	59	1	60	8640	PCR	1728
lubuskie	3	16	0	14	2	60	2100	PCR	420
łódzkie	24	80	15	80	9	60	12 480	PCR	2496
mazowieckie	10	80	3	59	3	60	9300	PCR	1860
opolskie	4	15	2	12	5	60	2280	PCR	456
pomorskie	12	17	0	35	1	60	3900	PCR	780
śląskie	4	13	3	24	4	60	2880	PCR	576
warmińsko-mazurskie	10	59	4	59	0	60	7920	PCR	1584
wielkopolskie	47	80	35	80	16	60	15 480	PCR	3096
Suma	181	493	76	480	43	-	72 840	-	15 276

12. Nadzór czynny w kierunku LPAI u drobiu

12.1. Docelowe populacje drobiu

W ramach realizacji programu zostaną pobrane próbki od następujących gatunków i typów produkcyjnych drobiu:

- 1) gęsi hodowlanych;
- 2) gęsi rzeźnych;
- 3) kaczek hodowlanych;
- 4) kaczek rzeźnych;
- 5) przepiórek;
- 6) kur niosek (hodowlanych i towarowych, w tym utrzymywanych na wolnym wybiegu);
- 7) indyków hodowlanych;
- 8) indyków rzeźnych;
- 9) drobiu z gatunków należących do *Galliformes* przeznaczonego do uwolnienia do środowiska naturalnego w celu odnowy populacji ptaków łownych.

12.2. Metody diagnostyczne

Serologiczne i wirusologiczne badanie próbek przeprowadza się w krajowym laboratorium referencyjnym.

12.3. Częstotliwość przeprowadzania badań i schematy pobierania próbek

Na potrzeby realizacji programu przyjmuje się, że okres pobierania próbek trwa od 1 stycznia do 31 grudnia, przy czym próbkobranie należy zaplanować w sposób pozwalający na pozyskanie około 2/3 całości próbek w miesiącach styczeń–kwiecień oraz wrzesień–grudzień.

W celu wykrycia klastrów gospodarstw zakażonych wirusami LPAI, o których mowa w sekcji 6 załącznika II do rozporządzenia 2020/689, w województwach, w których znajdują się obszary wysokiego i średniego ryzyka wystąpienia HPAI, przeprowadza się badania serologiczne docelowych populacji drobiu wymienionych w ust. 12.1. Liczbę gospodarstw, w których pobiera się próbki do badań laboratoryjnych, określa się w sposób pozwalający na wykrycie co najmniej jednego zakażonego gospodarstwa, jeżeli odsetek zakażonych gospodarstw wynosi co najmniej 10 %, przy poziomie ufności 95 %, według poniższej tabeli.

Liczba gospodarstw utrzymujących gęsi hodowlane, gęsi rzeźne, kaczki hodowlane, kaczki rzeźne, przepiórki, kury nioski, indyki hodowlane, indyki rzeźne oraz drób z gatunków należących do <i>Galliformes</i> przeznaczony do uwolnienia do środowiska naturalnego w celu odnowy populacji ptaków łownych w województwie	Liczba gospodarstw, w których pobiera się próbki
do 14	wszystkie
15–20	14
21–35	18
36–50	22
>50	25

Liczbę ptaków, od których pobiera się próbki do badań laboratoryjnych w gospodarstwie, określa się w sposób pozwalający na wykrycie z 95-procentowym prawdopodobieństwem co najmniej jednego zakażonego ptaka, jeżeli odsetek występowania seropozytywnych ptaków wynosi $\geq 30\%$. Oznacza to, że z każdego gospodarstwa pobiera się próbki od 10 losowo wybranych ptaków.

Próbki pobrane do badań serologicznych są badane z użyciem testu hamowania hemaglutynacji (HI), z wykorzystaniem antygenów H5 i H7 wirusa grypy ptaków, zgodnie z procedurami rekomendowanymi przez unijne laboratorium referencyjne (EURL).

W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badania serologicznego przeprowadza się wywiad epidemiologiczny oraz pobiera wymazy z jamy dziobowo-gardłowej i kloaki do badań metodą RT-PCR od 20 losowo wybranych ptaków ze stada, w którym uzyskano dodatni wynik tego badania. Molekularne metody diagnostyczne stosowane do badań wymazów obejmują wykrywanie wirusów grypy typu A, identyfikację podtypów H5 i H7, a w przypadku dodatniego wyniku w kierunku podtypów H5 lub H7 – badania zjadliwości metodą sekwencjonowania.

Sposób wyboru gospodarstw, które mają zostać objęte nadzorem, o którym mowa w ust. 1 w sekcji 6 załącznika II do rozporządzenia 2020/689, jest określony w sekcji 6 załącznika II do rozporządzenia 2020/689.

12.4. Liczba gospodarstw, w których pobiera się próbki

Drób wodny (*Anseriformes*) i przepiórki

Województwo	Gęś hodowlana	Gęś rzeźna	Kaczka hodowlana	Kaczka rzeźna	Przepiórka	Liczba próbek do pobrania w gospodarstwie	Liczba próbek do pobrania w województwie	Metoda badania laboratoryjnego	Liczba testów wykonanych daną metodą
dolnośląskie	7	14	2	14	2	10	390	test H5/H7 HI	780
kujawsko-pomorskie	22	25	4	22	0	10	730	test H5/H7 HI	1460
lubelskie	14	25	8	25	1	10	730	test H5/H7 HI	1460
lubuskie	3	14	0	14	2	10	330	test H5/H7 HI	660
łódzkie	18	25	14	25	9	10	910	test H5/H7 HI	1820
mazowieckie	10	25	3	25	3	10	660	test H5/H7 HI	1320
opolskie	4	14	2	12	5	10	370	test H5/H7 HI	740
pomorskie	12	14	0	18	1	10	450	test H5/H7 HI	900
śląskie	4	13	3	18	4	10	420	test H5/H7 HI	840
warmińsko-mazurskie	10	25	4	25	0	10	640	test H5/H7 HI	1280
wielkopolskie	22	25	18	25	14	10	1040	test H5/H7 HI	2080
Suma	126	219	58	223	41	-	6670	-	13 340

Drob grzebiący (*Galliformes*)

Województwo	<i>Galliformes</i>	Indyk hodowlany	Indyk rzeźny	Kura hodowlana	Kura nioska	Liczba próbek do pobrania w gospodarstwie	Liczba próbek do pobrania w województwie	Metoda badania laboratoryjnego	Liczba testów wykonanych daną metodą
dolnośląskie	0	0	22	22	25	10	690	test H5/H7 HI	1380
kujawsko-pomorskie	0	0	22	22	22	10	660	test H5/H7 HI	1320
lubelskie	0	0	25	18	25	10	680	test H5/H7 HI	1360
lubuskie	0	1	25	7	25	10	580	test H5/H7 HI	1160
łódzkie	0	0	18	18	25	10	610	test H5/H7 HI	1220
mazowieckie	0	1	25	25	25	10	760	test H5/H7 HI	1520
opolskie	0	3	1	18	22	10	440	test H5/H7 HI	880
pomorskie	0	0	14	18	25	10	570	test H5/H7 HI	1140
śląskie	0	0	6	18	25	10	490	test H5/H7 HI	980
warmińsko-mazurskie	0	22	25	12	25	10	840	test H5/H7 HI	1680
wielkopolskie	0	0	25	25	25	10	750	test H5/H7 HI	1500
Suma	0	27	208	203	269	-	7070	-	14 140

13. Nadzór bierny w kierunku HPAI u dzikich ptaków

13.1. Docelowe populacje dzikich ptaków

Nadzór ma zastosowanie do ptaków z docelowych gatunków dzikiego ptactwa, jak przewidziano w tabeli poniżej. Wszystkie podejrzane przypadki upadkowości dzikiego ptactwa muszą jednak zostać zbadane w celu wykluczenia HPAI.

Wykaz gatunków dzikich ptaków, od których pobiera się próbki do badań na obecność wirusa grypy ptaków (gatunki docelowe)*

Rodzina	Gatunek
Kaczki, gęsi i łabędzie (<i>Anatidae</i>)	czernica (<i>Aythya fuligula</i>)
	ogorzałka (<i>Aythya marila</i>)
	głowienka (<i>Aythya ferina</i>)
	hełmiatka (<i>Netta rufina</i>)
	rożeniec (<i>Anas acuta</i>)
	świstun (<i>Mareca penelope</i>)
	cyranka (<i>Anas querquedula</i>)
	płaskonos (<i>Spatula clypeata</i>)
	krakwa (<i>Mareca strepera</i>)
	krzyżówka (<i>Anas platyrhynchos</i>)
	cyraneczka (<i>Anas crecca</i>)
	nurogęs (<i>Mergus merganser</i>)
	szlachar (<i>Mergus serrator</i>)
	gągoł (<i>Bucephala clangula</i>)
	bielaczek (<i>Mergellus albellus</i>)
	edredon (<i>Somateria mollissima</i>)
	uhła (<i>Melanitta fusca</i>)
	markaczka (<i>Melanitta nigra</i>)
	lodówka (<i>Clangula hyemalis</i>)
	ohar (<i>Tadorna tadorna</i>)
	gęsiówka egipska (<i>Alopochen aegyptiacus</i>)
	gęś mała (<i>Anser erythropus</i>)
	gęgawa (<i>Anser anser</i>)
	gęś zbożowa (<i>Anser fabalis</i>)
	gęś tundrowa (<i>Anser rossicus</i>)
	bernikla kanadyjska (<i>Branta canadensis</i>)
	gęś krótkodzioba (<i>Anser brachyrhynchus</i>)
	bernikla białolica (<i>Branta leucopsis</i>)
	bernikla obroźna (<i>Branta bernicla</i>)
	gęś białoczelna (<i>Anser albifrons</i>)
łabędź czarnodzioby (<i>Cygnus columbianus</i>)	
łabędź krzykliwy (<i>Cygnus cygnus</i>)	
łabędź niemy (<i>Cygnus olor</i>)	

Perkozowe (<i>Podicipedidae</i>)	zausznik (<i>Podiceps nigricollis</i>)
	perkoz rdzawoszyi (<i>Podiceps grisegena</i>)
	perkoz dwuczuby (<i>Podiceps cristatus</i>)
	perkozek (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)
Bociany (<i>Ciconiidae</i>)	bocian biały (<i>Ciconia ciconia</i>)
Czaplowate (<i>Ardeidae</i>)	bąk (<i>Botaurus stellaris</i>)
	czapla nadobna (<i>Egretta garzetta</i>)
	czapla biała (<i>Egretta alba</i>)
	czapla siwa (<i>Ardea cinerea</i>)
Kormorany (<i>Phalacrocoracidae</i>)	kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)
Ptaki drapieżne (<i>Accipitridae</i> , <i>Falconidae</i> , <i>Strigidae</i>)	bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)
	rybołów (<i>Pandion haliaetus</i>)
	błotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>)
	myszolów włochaty (<i>Buteo lagopus</i>)
	myszolów (<i>Buteo buteo</i>)
	pustułka (<i>Falco tinnunculus</i>)
	sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>)
	jastrząb (<i>Accipiter gentilis</i>)
	krogulec (<i>Accipiter nisus</i>)
	uszatka (<i>Asio otus</i>)
	puszczyk (<i>Strix aluco</i>)
	puchacz (<i>Bubo bubo</i>)
	Łyski, derkacze i chruściele (<i>Rallidae</i>)
kokoszka (<i>Gallinula chloropus</i>)	
łyska (<i>Fulica atra</i>)	
Bekasowate (<i>Scolopacidae</i>)	samotnik (<i>Tringa ochropus</i>)
	ostrzygojad (<i>Haematopus ostralegus</i>)
	sieweczka obrożna (<i>Charadrius hiaticula</i>)
	sieweczka rzeczna (<i>Charadrius dubius</i>)
Mewy, rybitwy i podobne (<i>Laridae</i>)	mewa siodłata (<i>Larus marinus</i>)
	mewa srebrzysta (<i>Larus argentatus</i>)
	mewa białogłowa (<i>Larus cachinnans</i>)
	mewa czarnogłowa (<i>Ichthyaeetus melanocephalus</i>)
	mewa siwa (<i>Larus canus</i>)
	śmieszka (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>)
	rybitwa rzeczna (<i>Sterna hirundo</i>)
	rybitwa białoczarna (<i>Sternula albifrons</i>)
rybitwa czubata (<i>Thalasseus sandvicensis</i>)	
Krurowate (<i>Corvidae</i>)	sroka (<i>Pica pica</i>)
	kawka (<i>Coloeus monedula</i>)
	gawron (<i>Corvus frugilegus</i>)
	wrona siwa (<i>Corvus cornix</i>)
	kruk (<i>Corvus corax</i>)

Drozdzy (<i>Turdidae</i>)	kwiczoł (<i>Turdus pilaris</i>)
	kos (<i>Turdus merula</i>)
	śpiewak (<i>Turdus philomelos</i>)
Kurowate (<i>Phasianidae</i>)	bażant (<i>Phasianus colchicus</i>)
Żurawiowate (<i>Gruidae</i>)	żuraw (<i>Grus grus</i>)
Gołębiowate (<i>Columbidae</i>)	grzywacz (<i>Columba palumbus</i>)
	sierpówka (<i>Streptopelia decaocto</i>)

* Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (2023 r.) oraz Główny Inspektorat Weterynarii

Pobieranie próbek i ich badanie prowadzi się w odniesieniu do ptaków, które zostały:

- 1) znalezione martwe;
- 2) znalezione ranne lub chore;
- 3) upolowane i wykazywały objawy kliniczne wskazujące na podejrzenie zakażenia wirusem HPAI.

13.2. Metody diagnostyczne

W ramach nadzoru biernego badanie próbek odbywa się w laboratoriach urzędowych oraz w krajowym laboratorium referencyjnym.

Badania laboratoryjne pobranych próbek przeprowadza się odmianą metody RT-PCR, ukierunkowaną na wykrycie i identyfikację podtypu wirusa grypy ptaków, zgodnie z procedurami rekomendowanymi przez unijne laboratorium referencyjne (EURL). Jeżeli uzyskano dodatni wynik w kierunku obecności materiału genetycznego wirusów grypy typu A i podtypów H5 lub H7 w laboratorium urzędowym, badania potwierdzające są prowadzone w krajowym laboratorium referencyjnym. Dodatkowo krajowe laboratorium referencyjne przeprowadza sekwencjonowanie miejsca cięcia genu HA, aby określić zjadliwość, oraz badanie sekwencji genomowej, aby ustalić powiązania epidemiologiczne oraz określić markery zoonotyczne.

W przypadku uzyskania wątpliwego lub niejednoznacznego wyniku badania przeprowadzonego metodą RT-PCR w krajowym laboratorium referencyjnym przeprowadza się izolację wirusa na zarodkach kurzych SPF.

Krajowe laboratorium referencyjne ds. grypy ptaków przekazuje wszystkie izolaty wirusa grypy ptaków lub pozyskane z nich pełne sekwencje genomów do Europejskiego Laboratorium Referencyjnego ds. grypy ptaków.

13.3. Częstotliwość przeprowadzania badań i schematy pobierania próbek

Na potrzeby realizacji programu przyjmuje się, że okres pobierania próbek trwa od 1 stycznia do 31 grudnia. W okresie wysokiego ryzyka wprowadzenia wirusów grypy ptaków na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tj. podczas jesiennych migracji dzikich ptaków, pobieranie próbek przeprowadza się w szczególności na następujących obszarach:

- 1) Zalew Szczeciński z deltą Świny – Świnoujście oraz powiaty: policki, goleniowski i kamieński;
- 2) zachodnia część Zatoki Gdańskiej (Zatoka Pucka z ujściem Wisły) – Gdańsk, Gdynia, Sopot oraz powiaty pucki i nowodworski;
- 3) Zalew Wiślany – powiaty elbląski i braniewski;
- 4) Dolina Dolnej Odry – powiaty: myśliborski, gryfiński i policki;
- 5) Ujście Warty – powiat gorzowski;
- 6) Zbiornik Nyski – powiat nyski;
- 7) Zbiornik Jeziorsko – powiaty: poddębicki, sieradzki i turecki;
- 8) kompleks Stawy Milickie – powiaty milicki i trzebnicki;
- 9) zbiorniki miejskie miasta Warszawy.

Próbki są pobierane i transportowane zgodnie z następującymi regułami:

- 1) od ptaków chorych lub padłych, lub poddanych humanitarnemu uśmierceniowi pobiera się: mózg, płuca, tchawicę, wątrobę, śledzionę, serce, nerki oraz jelita z treścią (w tym fragment dwunastnicy z trzustką);
- 2) dopuszcza się pobranie tkanek mózgowia (lub całej głowy) oraz wymazów z tchawicy i kloaki w przypadku braku możliwości wykonania sekcji w terenie;
- 3) pobrane próbki narządów umieszcza się w pojemnikach transportowych (próbki jelit pakuje się oddzielnie), a wymazy umieszcza się w szczelnie zamkniętych woreczkach strunowych;
- 4) pobrane próbki schładza się do temperatury ok. 4 °C – jeżeli ich transport trwa krócej niż 24 godziny, a gdy transport będzie trwał dłużej niż 24 godziny, próbki transportuje się w temperaturze –20 °C i dostarcza do laboratorium zamrożone.

13.4. Liczba dzikich ptaków (w szczególności z gatunków docelowych)

Obszar	Liczba ptaków, od których zostaną pobrane próbki	Liczba testów przeprowadzonych w laboratorium urzędowym	Liczba próbek do pobrania	Liczba badań potwierdzających	Metoda badania laboratoryjnego	Łączna liczba testów
terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	600	900	600	300	PCR	1200

13.5. Zgłaszanie gatunków docelowych w celu realizacji nadzoru biernego

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej myśliwi, pracownicy parków narodowych i Służby Leśnej oraz przedstawiciele innych instytucji zaangażowanych we współpracę z Inspekcją Weterynaryjną na podstawie zawartych porozumień mogą prowadzić poszukiwanie martwych dzikich ptaków, rannych lub chorych dzikich ptaków lub dzikich ptaków, które zostały upolowane i wykazywały objawy kliniczne wskazujące na podejrzenie zakażenia wirusem HPAI, z gatunków docelowych.

Znalezione dzikie ptaki z gatunków docelowych, od których jest możliwe pobranie próbek do badań laboratoryjnych, powinny być niezwłocznie zgłaszane przez osoby, o których mowa powyżej, za pośrednictwem systemu informatycznego udostępnionego przez Głównego Lekarza Weterynarii.

Zgłoszenie znalezionej dzikiej ptaka z gatunków docelowych powinno dotyczyć każdego miejsca znalezienia takiego ptaka z osobna, niezależnie od liczby ptaków znalezionych w tym miejscu. W przypadku znalezienia większej liczby ptaków z gatunku docelowego zgłoszeniu podlegają wszystkie znalezione osobniki należące do danego gatunku, pod warunkiem że liczbę można precyzyjnie ustalić – w przeciwnym razie należy podać liczbę orientacyjną. Jeżeli w danym miejscu znaleziono więcej niż jednego dzikiego ptaka z dwóch lub z większej liczby gatunków docelowych, zgłasza się liczbę znalezionych sztuk ptaków z każdego gatunku docelowego.

Powiatowy lekarz weterynarii weryfikuje poprawność przekazanego zgłoszenia oraz ocenia przydatność dostarczonych do powiatowego inspektoratu weterynarii zwłok znalezionej dzikiej ptaka z gatunków docelowych do badań laboratoryjnych. W przypadku pozytywnej weryfikacji przekazanego zgłoszenia i pozytywnej oceny przydatności dostarczonych zwłok znalezionej dzikiej ptaka z gatunków docelowych do badań laboratoryjnych powiatowy lekarz weterynarii wypłaca dzierżawcy lub zarządcy obwodu

łowieckiego, dyrektorowi parku narodowego, zarządcy lasów miejskich lub kierownikowi instytucji zaangażowanej we współpracę z Inspekcją Weterynaryjną na podstawie zawartego porozumienia kwotę 200 zł za zgłoszenie znalezienia takiego ptaka i dostarczenie jego zwłok organom Inspekcji Weterynaryjnej zgodnie z właściwością miejscową tych organów.

Jeżeli w danym miejscu znaleziono więcej niż jednego dzikiego ptaka z gatunku docelowego, do powiatowego inspektoratu weterynarii można dostarczyć tylko jednego takiego ptaka. Jeżeli w danym miejscu znaleziono dzikie ptaki z dwóch lub z większej liczby gatunków docelowych, do powiatowego inspektoratu weterynarii można dostarczyć po jednej sztuce takiego ptaka z każdego gatunku docelowego.

14. Nadzór czynny u zwierząt należących do gatunków niewymienionych w wykazie

W ostatnich latach były odnotowane zakażenia wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków typu A podtypu H5 także u różnych gatunków ssaków, co wynika z nabywania przez wirusa w wyniku mutacji cech adaptacyjnych dla ssaków. W 2023 r. na terenie Polski odnotowano zakażenia wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków typu A u gatunku kot domowy (*Felis catus*). Śmiertelność u tego gatunku wyniosła 42 % ze wszystkich zgłoszonych przypadków, a 48 % zwierząt zostało poddanych eutanazji w terminie od 1 dnia do 10 dni od stwierdzenia pierwszych objawów zakażenia.

Mając na uwadze zachorowania zwierząt utrzymywanych przez człowieka, które należą do gatunków niewymienionych w wykazie, oraz oszacowane przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności ryzyko zakażeń ludzi, urząd ten zalecił rozszerzenie i wzmocnienie nadzoru również w odniesieniu do ssaków, w szczególności zwierząt mięsożernych.

Objęcie nadzorem czynnym gatunku kot domowy (*Felis catus*) w ramach realizacji programu jest spowodowane stwierdzeniem w 2023 r. zakażeń zwierząt tego gatunku.

Z uwagi na to, że zakażenia kotów wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków typu A mogą stanowić zagrożenie dla innych gatunków zwierząt oraz dla ludzi, zasadne jest objęcie tego gatunku nadzorem czynnym, polegającym na monitoringu wirusologicznym reprezentatywnej grupy zwierząt tego gatunku.

14.1. Docelowa populacja

Docelową populację zwierząt objętych nadzorem stanowią koty bytujące w objętych nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej schroniskach dla zwierząt.

14.2. Metody diagnostyczne

Do badań laboratoryjnych pobierany jest wymaz metodami molekularnymi (RT-PCR) w celu stwierdzenia obecności materiału genetycznego wirusa HPAI oraz identyfikacji pełnego podtypu wirusa grypy ptaków, łącznie z określeniem zjadliwości. Wykryty wirus wysoce zjadliwej grypy ptaków poddawany jest sekwencjonowaniu genomowemu w celu ustalenia powiązań epidemiologicznych oraz określenia markerów zoonotycznych. Badania przeprowadza się w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym – Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach.

14.3. Częstotliwość przeprowadzania badań i schematy pobierania próbek

Na potrzeby realizacji programu przyjmuje się, że okres pobierania próbek trwa od 1 stycznia do 31 grudnia. Koty objęte nadzorem należy wytypować we współpracy z obsługą schroniska dla zwierząt lub lekarzem weterynarii opiekującym się zwierzętami w schronisku. W pierwszej kolejności do próbkobrania kwalifikują się koty poddane eutanazji lub padłe wykazujące objawy ze strony układu nerwowego i oddechowego, a w przypadku braku spełnienia tych kryteriów – koty padłe, u których przyczyn padnięcia nie dało się ustalić.

Podmiot prowadzący schronisko dla zwierząt, w którym utrzymywane są koty, powiadamia właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii, w sposób z nim uzgodniony, o każdym przypadku padnięcia lub poddania eutanazji utrzymywanego w schronisku kota, spełniającego kryteria opisane powyżej, oraz przechowuje zwłoki w sposób określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt (Dz. U. poz. 175, z późn. zm.) w warunkach niewpływających na możliwość identyfikacji wirusa do czasu pobrania materiału. Próbki do badań należy pobierać, oznakować w sposób czytelny i trwały oraz pozwalający na identyfikację osobników, od których pochodzą, zabezpieczyć, przechowywać i transportować zgodnie z obowiązującą instrukcją – opracowaną przez Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach wspólnie z Głównym Lekarzem Weterynarii.

14.5. Liczba przebadanych kotów*

Województwo	Liczba przebadanych kotów	Liczba próbek na zwierzę	Liczba próbek na województwo	Rodzaj badań	Liczba badań
dolnośląskie	31	1	31	PCR	31
kujawsko-pomorskie	53	1	53	PCR	53
lubelskie	15	1	15	PCR	15
lubuskie	16	1	16	PCR	16
łódzkie	31	1	31	PCR	31
małopolskie	54	1	54	PCR	54
mazowieckie	31	1	31	PCR	31
opolskie	12	1	12	PCR	12
podkarpackie	16	1	16	PCR	16
podlaskie	1	1	1	PCR	1
pomorskie	60	1	60	PCR	60
śląskie	120	1	120	PCR	120
świętokrzyskie	14	1	14	PCR	14
warmińsko-mazurskie	19	1	19	PCR	19
wielkopolskie	72	1	72	PCR	72
zachodniopomorskie	43	1	43	PCR	43
Suma	588	–	588	–	588

* Źródło: Inspekcja Weterynaryjna (2022 r.)

15. Wnoszenie wkładu w poszerzanie wiedzy na temat HPAI i LPAI stwarzających potencjalne ryzyko zoonotyczne

Pracownicy Inspekcji Weterynaryjnej oraz lekarze urzędowi podczas przeprowadzania kontroli, pobierania próbek oraz spotkań z hodowcami oraz opiekunami i posiadaczami zwierząt nieujętych w wykazie informują właścicieli o potencjalnym ryzyku przeniesienia się wirusa od zwierząt na ludzi oraz o metodach i sposobach ograniczania ryzyka zarażenia dzięki stosowaniu zasad ochrony biologicznej i higieny.

16. Podsumowanie kosztów na lata 2025–2027

Szacunkowe koszty próbkobrania i badania zwierząt – koszty kwalifikowalne:

- w roku 2025 – 2 520 798,57 zł,
- w roku 2026 – 2 520 798,57 zł,
- w roku 2027 – 2 520 798,57 zł.

Szacunkowe koszty próbkobrania i badania zwierząt:

- w roku 2025 – 2 763 798,57 zł,
- w roku 2026 – 2 763 798,57 zł,
- w roku 2027 – 2 763 798,57 zł.

Szacowane ogólne koszty realizacji programu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2025–2027 wyniosą łącznie 8 291 395,71 zł. Z ogólnej sumy szacowanych kosztów programu koszty kwalifikowalne wynoszą 7 562 395,71 zł. Rzeczpospolita Polska będzie występowała do Komisji Europejskiej z wnioskiem o współfinansowanie programu ze środków Unii Europejskiej w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych w wysokości 37,74 %.

16.1. Nadzór nad drobiem na rok 2025

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad drobiem (w złotych)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (PLN)	Koszty razem (PLN)
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H5*	13 740	15,32	210 496,80
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H7*	13 740	15,32	210 496,80
Izolacja wirusa*	3	209,65	628,95
Test PCR*	16 776	76,75	1 287 558
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Próbki*	96 370	6,69	644 715,30
Razem drób: badanie + pobieranie próbek	–	–	2 353 895,85

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Środki finansowe niepodlegające współfinansowaniu w ramach realizacji nadzoru nad drobiem i ptakami utrzymywanymi w niewoli (w złotych)

Działanie	Jednostka	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Badanie WGS	sztuka	70	1000	70 000

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad drobiem (w euro)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (EUR)	Koszty razem (EUR)
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H5*	13 740	3,57	49 051,80
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H7*	13 740	3,57	49 051,80
Izolacja wirusa*	3	48,87	146,61
Test PCR*	16 776	17,89	300 122,64
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (EUR)	Koszty razem (EUR)
Próbki*	96 370	1,56	150 337,20
Razem drób: badanie + pobieranie próbek	–	–	548 710,05

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Koszt programu obliczono według kursu euro 4,29 zł zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja: październik 2024 r.

Są to szacunkowe koszty, które zostały dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2025 w ramach limitu wydatków właściwych części budżetowych.

Program jest współfinansowany zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/690 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiającym program na rzecz rynku wewnętrznego, konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, dziedziny roślin, zwierząt, żywności i paszy, oraz statystyk europejskich (Program na rzecz jednolitego rynku) oraz uchylającym rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 99/2013, (UE) nr 2187/2013, (UE) nr 254/2014 i (UE) nr 652/2014 (Dz. Urz. UE L 153 z 03.05.2021, str. 1), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 2021/690”.

Finansowanie programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – Rezerwy celowe, w dziale 758 – Różne rozliczenia, w rozdziale 75818 – Rezerwy ogólne i celowe, w poz. 12, przeznaczonych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym na finansowanie programów zwalczania, badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej, w tym na wypłatę wynagrodzeń dla lekarzy wyznaczonych na podstawie art. 16 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, oraz ze środków budżetowych określonych w części 85 – Budżety wojewodów, w dziale 010 – Rolnictwo i łowiectwo, w rozdziale 01022 – Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

16.2. Nadzór nad drobiem na rok 2026

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad drobiem (w złotych)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (PLN)	Koszty razem (PLN)
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H5*	13 740	15,32	210 496,80
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H7*	13 740	15,32	210 496,80
Izolacja wirusa*	3	209,65	628,95
Test PCR*	16 776	76,75	1 287 558,00
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Próbki*	96 370	6,69	644 715,30
Razem drób: badanie + pobieranie próbek	–	–	2 353 895,85

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Środki finansowe niepodlegające współfinansowaniu w ramach realizacji nadzoru nad drobiem i ptakami utrzymywanymi w niewoli (w złotych)

Działanie	Jednostka	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Badanie WGS	sztuka	70	1000	70 000

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad drobiem (w euro)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (EUR)	Koszty razem (EUR)
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H5*	13 740	3,57	49 051,80
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H7*	13 740	3,57	49 051,80
Izolacja wirusa*	3	48,87	146,61
Test PCR*	16 776	17,89	300 122,64
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (EUR)	Koszty razem (EUR)
Próbki*	96 370	1,56	150 337,20
Razem drób: badanie + pobieranie próbek	–	–	548 710,05

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Koszt programu obliczono według kursu euro 4,29 zł zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja: październik 2024 r.

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2026 w ramach limitu wydatków właściwych części budżetowych.

Program jest współfinansowany zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu nr 2021/690.

Finansowanie programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – Rezerwy celowe, w dziale 758 – Różne rozliczenia, w rozdziale 75818 – Rezerwy ogólne i celowe, w poz. 12, przeznaczonych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym

na finansowanie programów zwalczania, badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej, w tym na wypłatę wynagrodzeń dla lekarzy wyznaczonych na podstawie art. 16 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, oraz ze środków budżetowych określonych w części 85 – Budżety wojewodów, w dziale 010 – Rolnictwo i łowiectwo, w rozdziale 01022 – Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

16.3. Nadzór nad drobiem na rok 2027

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad drobiem (w złotych)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (PLN)	Koszty razem (PLN)
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H5*	13 740	15,32	210 496,80
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H7*	13 740	15,32	210 496,80
Izolacja wirusa*	3	209,65	628,95
Test PCR*	16 776	76,75	1 287 558,00
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Próbki*	96 370	6,69	644 715,30
Razem drób: badanie + pobieranie próbek	–	–	2 353 895,85

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Środki finansowe niepodlegające współfinansowaniu w ramach realizacji nadzoru nad drobiem i ptakami utrzymywanymi w niewoli (w złotych)

Działanie	Jednostka	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Badanie WGS	sztuka	70	1000	70 000

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad drobiem (w euro)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (EUR)	Koszty razem (EUR)
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H5*	13 740	3,57	49 051,80
Test hamowania hemaglutynacji (HI) dla H7*	13 740	3,57	49 051,80
Izolacja wirusa*	3	48,87	146,61
Test PCR*	16 776	17,89	300 122,64
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (EUR)	Koszty razem (EUR)
Próbki*	96 370	1,56	150 337,20
Razem drób: badanie + pobieranie próbek	–	–	548 710,05

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Koszt programu obliczono według kursu euro 4,29 zł zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja: październik 2024 r.

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2027 w ramach limitu wydatków właściwych części budżetowych.

Program jest współfinansowany zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu nr 2021/690.

Finansowanie programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – Rezerwy celowe, w dziale 758 – Różne rozliczenia, w rozdziale 75818 – Rezerwy ogólne i celowe, w poz. 12, przeznaczonych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym na finansowanie programów zwalczania, badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej, w tym na wypłatę wynagrodzeń dla lekarzy

wyznaczonych na podstawie art. 16 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, oraz ze środków budżetowych określonych w części 85 – Budżety wojewodów, w dziale 010 – Rolnictwo i łowiectwo, w rozdziale 01022 – Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

16.4. Nadzór nad dzikimi ptakami na rok 2025

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad dzikimi ptakami (w złotych)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (PLN)	Koszty razem (PLN)
Izolacja wirusa*	0	212,10	0
Test PCR*	1200	76,75	92 100
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Próbki*	600	42,90	25 740
Razem dzikie ptaki: badanie + pobieranie próbek	–	–	117 840

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Środki finansowe niepodlegające współfinansowaniu w ramach realizacji nadzoru nad dzikimi ptakami (w złotych)

Działanie	Jednostka	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Gratyfikacja finansowa, o której mowa w ust. 13.5	sztuka	300	200	60 000
Badanie WGS	sztuka	93	1000	93 000

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad dzikimi ptakami (w euro)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (EUR)	Koszty razem (EUR)
Izolacja wirusa*	0	48,87	0
Test PCR*	1200	17,89	21 468,00
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (EUR)	Koszty razem (EUR)
Próbki*	600	10,00	6000
Razem dzikie ptaki: badanie + pobieranie próbek	–	–	27 468,00

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

16.5. Nadzór nad dzikimi ptakami na rok 2026

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad dzikimi ptakami (w złotych)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (PLN)	Koszty razem (PLN)
Izolacja wirusa*	0	212,10	0
Test PCR*	1200	76,75	92 100
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Próbki*	600	42,90	25 740
Razem dzikie ptaki: badanie + pobieranie próbek	–	–	117 840

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Środki finansowe niepodlegające współfinansowaniu w ramach realizacji nadzoru nad dzikimi ptakami –
(w złotych)

Działanie	Jednostka	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Gratyfikacja finansowa, o której mowa w ust. 13.5	sztuka	300	200	60 000
Badanie WGS	sztuka	93	1000	93 000

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad dzikimi ptakami
(w euro)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (EUR)	Koszty razem (EUR)
Izolacja wirusa*	0	48,87	0
Test PCR*	1200	17,89	21 468,00
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (EUR)	Koszty razem (EUR)
Próbki*	600	10,00	6000
Razem dzikie ptaki: badanie + pobieranie próbek	–	–	27 468,00

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

16.6. Nadzór nad dzikimi ptakami na rok 2027

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad dzikimi ptakami
(w złotych)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (PLN)	Koszty razem (PLN)
Izolacja wirusa*	0	212,10	0
Test PCR*	1200	76,75	92 100

Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Próbki*	600	42,90	25 740
Razem dzikie ptaki: badanie + pobieranie próbek	–	–	117 840

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Środki finansowe niepodlegające współfinansowaniu w ramach realizacji nadzoru nad dzikimi ptakami (w złotych)

Działanie	Jednostka	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Gratyfikacja finansowa, o której mowa w ust. 13.5	sztuka	300	200	60 000
Badanie WGS	sztuka	93	1000	93 000

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad dzikimi ptakami (w euro)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (EUR)	Koszty razem (EUR)
Test PCR*	1200	17,89	21 468,00
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (EUR)	Koszty razem (EUR)
Próbki*	600	10,00	6000
Razem dzikie ptaki: badanie + pobieranie próbek	–	–	27 468,00

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

16.7. Nadzór nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie na rok 2025

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie (w złotych)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (PLN)	Koszty razem (PLN)
Test PCR*	588	76,75	45 129,00
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Próbki*	588	6,69	3933,72
Razem: badanie + pobieranie próbek	–	–	49 062,72

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Środki finansowe niepodlegające współfinansowaniu w ramach realizacji nadzoru nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie (w złotych)

Działanie	Jednostka	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Badanie WGS	sztuka	20	1000	20 000

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie (w euro)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (EUR)	Koszty razem (EUR)
Test PCR*	588	17,89	10 519,32
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (EUR)	Koszty razem (EUR)
Próbki*	588	1,56	917,28
Razem: badanie + pobieranie próbek	–	–	11 436,60

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

16.8. Nadzór nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie na rok 2026

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie (w złotych)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (PLN)	Koszty razem (PLN)
Test PCR*	588	76,75	45 129,00
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Próbki*	588	6,69	3933,72
Razem: badanie + pobieranie próbek	–	–	49 062,72

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Środki finansowe niepodlegające współfinansowaniu w ramach realizacji nadzoru nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie (w złotych)

Działanie	Jednostka	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Badanie WGS	sztuka	20	1000	20 000

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie (w euro)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (EUR)	Koszty razem (EUR)
Test PCR*	588	17,89	10 519,32
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (EUR)	Koszty razem (EUR)
Próbki*	588	1,56	917,28
Razem: badanie + pobieranie próbek	–	–	11 436,60

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

16.9. Nadzór nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie na rok 2027

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie (w złotych)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (PLN)	Koszty razem (PLN)
Test PCR*	588	76,75	45 129,00
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Próbki*	588	6,69	3 933,72
Razem: badanie + pobieranie próbek	–	–	49 062,72

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712

Środki finansowe niepodlegające współfinansowaniu w ramach realizacji nadzoru nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie (w złotych)

Działanie	Jednostka	Liczba	Koszt jednostkowy (PLN)	Koszty razem (PLN)
Badanie WGS	sztuka	20	1000	20 000

Środki kwalifikujące się do współfinansowania w ramach realizacji nadzoru nad zwierzętami należącymi do gatunków niewymienionych w wykazie (w euro)

Testy laboratoryjne i pobieranie próbek			
Metody analizy laboratoryjnej	Liczba badań	Koszt jednostkowy testu w ramach danej metody (EUR)	Koszty razem (EUR)
Test PCR*	588	17,89	10 519,32
Pobieranie próbek	Liczba	Koszt jednostkowy (EUR)	Koszty razem (EUR)
Próbki*	588	1,56	917,28
Razem: badanie + pobieranie próbek	–	–	11 436,60

* Szacunkowe koszty jednostkowe wyliczone zgodnie z wytycznymi SMP-FOOD-2025-VETPROGR-LS-IBA – Launching of the Veterinary programmes 2025 – Ares(2024)2844712